

har haft Menighedsraadsloven til Behandling: Her er lagt Grund til et organisatorisk Arbejde ad frivillig Vej. Hvorfor skulde Menighedsraadene ikke have Lov til at organisere sig, lige saavel som Sogneraadene har gjort det? Ad denne Frivillighedens Vej vil det gaa fremdeles, det kan ingen forhindre. Man kunde heller ikke have forhindret det, hvis vi ikke havde faaet Menighedsraadsloven; men nu har vi faaet den, og der er jo ingen, der stiller Forslag om i Øjeblikket at ophæve Menighedsraadsloven. Jeg forstaar, at Mænd som Grundtvig og Vilh. Beck var imod Menighedsraadene, de var begge imod en organiseret Kirkeforfatning. De var Høvdingenaturer, og saadanne har ikke noget imod at organisere selv, men finde sig i en Organisation, andre har lavet, det kan de ikke. Grundtvig var for øvrigt ingen organisatorisk Kraft. Han var Digter, han var Romantiker, han var stærkt præget af den romantiske Tidsalder; det organisatoriske laa ikke for ham; hans Styrke laa paa andre Punkter. Det er ikke som Kirkepolitiker, han vil blive nævnt. Paa det Omraade kan der vist fra historisk Side siges en hel Del imod ham; han har faaet sin Betydning ved noget, der er meget, meget vigtigere. Ud fra det store profetiske Aandsindhold, han var i Besiddelse af, har han naturligvis ogsaa givet Stød i kirkepolitisk Retning, og jeg anerkender denne Retning, som baade det ærede Medlem Hr. Povlsen og det ærede Medlem Hr. Borgbjerg fører videre. Jeg vil blot overfor det ærede Medlem Hr. Borgbjerg, som talte om, at naar de grundtvigske kom ind i Rigsdagen, og særlig naar de kom i Ministeriet, sveg de disse grundtvigske Idealer, forbeholde mig for mit eget Vedkommende at sige, at Vorherre har ikke skabt mig som Partimand, i alt Fald ikke i kirkelig Henseende, og jeg har aldrig nogen Sinde ønsket, at de grundtvigske skulde bære nogen af mine Dumheder, lige saa lidt som jeg vil bære nogen af deres Dumheder. Der er Ting, der ligger over de snævre Partimæssigheder, og som har Berettigelse; det grundtvigske og det indremissionske forsvinder, men der er noget andet, der bestaar. At Menighedsraadene ved den større Vægt, der nu gives dem, vil faa mere Betydning, og at de gennem Organisation, maaske ad Frivillighedens Vej, vil faa mere Vind i Sejlene, er ikke blot sandsynligt, men jeg tror, det vil ske.

Nu opholder man sig fra en vis Side især ved Bispevalget, som her er foreslaaet.

Ja, dette Bispevalg skulde jo særlig være det grundlæggende for den Kirkeforfatning, man ikke ønsker. Man har affundet sig med Menighedsraadene og med det Frivillighedens Arbejde, som derfra udgaar, men Bispevalget, som her er foreslaaet, er man imod, fordi man siger: Der har man Kirkeforfatningen. Jeg kan ikke se, hvad der er i Vejen for, at f. Eks. de fynske Menighedsraad kunde slaa sig sammen og komme med en fælles Udtalelse om deres Ønsker. Saa vidt jeg ved — det var i den Tid, jeg ikke var Rigsdagsmand —, har et Udvalg forespurgt Menighedsraadene om deres Stilling — jeg tror det var til borgerligt Ægteskab —, og derved har man givet Stødet til noget organisatorisk. Det er ejendommeligt, at medens det ærede Medlem Hr. Borgbjerg om dette Bispevalg siger, at det er slet ikke Bispevalg, og ironiserer over det lovteknisk umulige i Lovforslaget, der sammenstilles med et andet Lovforslag, som var lige saa umuligt i lovteknisk Henseende, siger det ærede Medlem Hr. Povlsen, at det er Bispevalg i dobbelt Forstand, Bisperne vælger sig selv, Bispevalget foregaar ved Knopskydning, og fra konservativ Side siges det, at man synes ikke om det, for det er ikke Bispevalg. Da jeg første Gang havde Ordet, sagde jeg, at det var det rigtigste at slette første Linie i dette Lovforslag. Ministeren vil være bundet til at tage en af dem, der har været stemt paa, selv om der kun er faldet een Stemme paa den vedkommende. Jeg kan ikke se, at Ministerens Ansvar derved bliver ringere, end det nu er, naar vi tænker paa, hvordan Bispestolene er blevet besat tidligere. Jeg tænker paa den Gang, da Martensen og Clausen stod som Kandidater til Sjællands Bispestol. De Synspunkter, der da blev gjort gældende fra politisk Side, var meget besynderlige. Det hører nu Historien til. At det var en Lykke, at Martensen blev udnævnt, er der vel ingen Tvivl om — jeg ved for Resten ikke, hvordan det vilde have artet sig, hvis det var blevet Clausen. Men det havde ikke noget hverken med det kirkelige eller det almenfolkelige at gøre, det var ejendommelige Forhold, som det ikke er saa opbyggeligt at indføre i Kirkens Historie. Der kan være andre Bispeudnævnelser af lige saa ejendommelig Art som denne, men jeg skal ikke komme ind derpaa. Det, jeg har oplevet, har ikke virket særlig opbyggeligt paa mig. Men nu gives der altsaa, hvis Lovforslaget vedtages, en Anvisning paa, hvordan Menighederne kan give deres Mening til Kende om, hvem de ønsker til Biskop. De har haft Adgang til det før, uden at det var fastslaet i